

Inhoudelijk eindverslag Project nationale ambitie en verankering in de regio gericht op duurzaamheid

Op 10 december 2019 en op 6 januari 2020 verleenden respectievelijk de gemeente Ooststellingwerf (008571362) en de provincie Friesland (PF-2019/201494) elk een subsidie van € 9.999,-- ten behoeve van het project *Nationale ambitie en verankering in de regio gericht op duurzaamheid*. Het mag duidelijk zijn dat ten tijde van het indienen van het projectplan en de projectbegroting er nog geen sprake was van de corona-crisis, die ook onze Stichting Nobilis met haar centrum voor prentkunst in Fochtelloo flink zou raken. Onze instelling heeft geen enkele structurele subsidie en moet van project naar project inkomsten zien te verwerven. Ook ontvingen we tot op heden geen enkele bijdrage van geen enkele overheid uit de corona-middelen die rondom verstrekt worden om culturele instellingen te ondersteunen. Wij hebben de door u verstrekte middelen ingezet daar waar ze voor bedoeld zijn, maar wel met in het achterhoofd dat de middelen ook gericht moesten worden om de Stichting Nobilis als culturele instelling te laten overleven. Laten we dat maar noemen het gericht zijn op duurzaamheid.

Het plan viel uiteen in drie onderdelen: a. fysieke uitbreiding van het centrum voor prentkunst, b. collectiebeheer en collectieregistratie en c. het tentoonstellingsprogramma 2020 en de activiteiten in 2020.

Fysieke uitbreiding

Na enigszins moeizame onderhandelingen werd overeenstemming bereikt met het bestuur van Dorpsbelang Fochtelloo voor de uitbreiding van onze depotruimte per 1 juli 2020 door het huren van in ieder geval een periode van drie jaar. De huur voor die hele periode is onmiddellijk voldaan, gedekt uit de middelen van de beide subsidies.

De inrichting van de depotruimte door aankoop van nieuwe stellingkasten is ook onmiddellijk gerealiseerd.

Beide besturen zijn overeengekomen dat na 2,5 jaar de situatie geëvalueerd wordt en gekeken wordt welke vervolgstappen worden genomen.

De bouw van een eenvoudige opslagruimte op de plek van het fietsenhok was gezien de onzekerheid over het voortbestaan van de stichting door de corona-crisis vooralsnog eerst even stil gelegd. Ondertussen is de draad weer opgepakt en onderzoekt Bouwbedrijf Buiteveld Oosterwolde de bouw van een depotruimte annex magazijn. Op 21 mei is er weer een afspraak met Rob van der Hoek, directeur van het bouwbedrijf om zijn eerste schetsplan te bespreken. Er zal circulair gebouwd worden, is de bedoeling. Het onderzoek van het bestuur zelf richt zich op het lenen van geld bij cultuurfondsen om de meerkosten van dit bouwproject mogelijk te maken. Het mag duidelijk zijn dat het bescheiden bedrag van de toegekende subsidies van gemeente en provincie daarvoor niet toereikend is.

Door langdurige sluiting en door een halvering van het aantal bezoekers in 2020 was het bestuur gedwongen om ook een bescheiden bedrag uit de subsidies toe te kennen aan de huisvestingslasten 2020.

Collectiebeheer en collectieregistratie

De collectie van de Stichting Nobilis maakt in 2020 een onstuimige groei door. Dus de budgetten voor zuurvrije dozen en het in zuurvrij passepartout zetten van delen van de collectie werden optimaal benut en zelfs overschreden.

Even een overzicht van de belangrijkste schenkingen in 2020:

Peter Schatborn, de vroegere directeur van het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam schonk in november 2020 tweehonderd etsen.

De familie Deodatus uit Groningen/Steenwijk schonk een grote collectie etsen van hun vader **Jan A. Deodatus van Terschelling**, eerder al ontving de Stichting Nobilis ruim zestig grote tekeningen.

Zijn bijna complete prentoeuvre werd door de 80-jarige kunstenaar **Cees Andriessen** uit Apeldoorn geschonken. Andriessen geniet in Duitsland en Nederland grote bekendheid en over zijn werk verschenen talrijke boeken. Zijn lino's en houtsneden zijn abstract. Hij schonk ook werk van collega-kunstenaars.

Ook het bijna complete oeuvre van **Chr. Paul Damsté** uit Arnhem kwam naar het centrum voor prentkunst in Fochteloo. Zijn litho's, lino's en etsen liggen op het grensgebied van figuratie en abstractie. Als jonge kunstenaar exposeerde hij met grote namen zoals Jan Schoonhoven. Deze schenking overschrijdt fors duizend prenten.

De kinderen van Theo Elfrink schonken het prentoeuvre van hun vader. Een paar jaar geleden schonken zij al de bijna 900 originele boekillustraties en kleine prenten. Elfrink is een grote naam in en om Nijmegen, voor veel jonge kunstenaars was hij een inspirator.

Manuel Kurpershoek uit Nijmegen schonk een grote en bijzondere collectie uit de nalatenschap van zijn vader **Theo Kurpershoek**. Aan hem wordt in 2021 een tentoonstelling in Zwolle gewijd en verschijnt er door toedoen van de Otto B. de Kat Stichting een monografie over het werk van Theo Kurpershoek. De schenking bevatte ook alle originele blokken voor de prachtige houtgravures, die hij heeft gemaakt. Ook alle boeken die werden geïllustreerd en vormgegeven door Kurpershoek kwamen mee. In 2021 komen nog de etsplaten

Manuel Kurpershoek heeft ook een grote schenking van zijn eigen prenten gedaan, maar ook originele blokken en platen. De collectie chalcografie van de Stichting Nobilis is de grootste in Nederland Museumland. Alleen musea in Berlijn, Parijs, Antwerpen en Brussel kennen ook grote afdelingen chalcografie.

Gerda Förster uit Nijmegen schonk een fraaie collectie tekeningen, eerder schonk ze al haar mezzotinten.

Marian Vergouwen, grafica, in Noord-Brabant schonk al haar etsen en lino's. Haar thema is vooral de vogelwereld.

Vogelschilder en prentenmaker **Erik van Ommen** uit Vries schonk een collectie originele blokken van zijn reductiehoutsneden. In 2020 werd gewerkt aan een Nobilis cahier over deze techniek van hem. Een exemplaar van deze publicatie is bijgevoegd.

60 prenten van **Rob van Straaten** (broer van Peter van Straaten) werden door de weduwe geschonken.

Mr. Tjeerd Duursma, oud-rechter te Groningen schonk als executeur-testamentair het bijna complete prentoeuvre van **Kuno Brinks**, hoogleraar graveerkunst aan de Rijksakademie Amsterdam.

Van graficus **Henk Blokhuis** uit Almelo kwam de schenking van zijn vrije grafiek, maar ook blokken en platen.

Peter Lazarov besloot in China waar hij nu drie jaar verblijft al zijn werk dat zich in Nederland bevindt te schenken. De Stichting Nobilis is destijds opgericht om deze vluchteling-kunstenaar te helpen.

Deze lijst kan nog veel langer gemaakt worden met schenkingen van kleine ensembles prenten die geschonken werden. Ook de bibliotheek van de Stichting Nobilis werd met grotere schenkingen uitgebreid.

De budgetten voor fotografie van de collectie en de collectieregistratie werden voor een groot deel ingezet voor het laten ontwikkelen en maken van een totaal nieuwe website. Marc van der Zalm van Marc O Media overleed in 2020, die tot vorig jaar onze website beheerde en ontwikkelde. Hij werd vervangen door Radboud Hafkenscheid in Haulerwijk. Deze nieuwe website betaalde zich uit in een groeiend aantal Vrienden. Per 1 oktober 2019 stond de teller op 100, nu op bijna 180. De Vrienden dragen jaarlijks 30,00 euro bij en krijgen de Vriendenprent en uitnodigingen voor openingen, lezingen en workshops, ze krijgen korting op uitgaven van de Stichting. Er werden ook aanzienlijk meer publicaties besteld.

Het programma 2020

Project 1

De jaarfolder 2020 werd een **programma-boek** 2020 in een oplage van 2.000 exemplaren. Heel het noorden werd bereisd om op ruim veertig plekken de gratis brochure in pakketjes te verspreiden (musea, bibliotheken, hotels, vvv's). Kort na de verspreiding volgde de corona-sluiting.

Het tentoonstellingsprogramma viel in duigen, dus moest er een nieuwe kaart gedrukt worden om in de brochure in te leggen.

Project 2

Het programma **Natuur en cultuur in Fochtelo** om groepen te ontvangen voor een dagprogramma werd wel uitgewerkt en opgezet. De eerste groepen waren al geboekt, toen de corona-maatregelen de realisatie onmogelijk maakten. Dat gold ook voor elk ander groepsbezoek. En juist deze groepsbezoeken leveren de Stichting geld op. Judith Bouma en Pieter Jonker verrichtten hiervoor alle werkzaamheden.

Alles ligt dus klaar om in 2021 opgepakt te worden. Een aanvullend programma met lezingen met PowerPointpresentaties, met workshops enz. wordt in 2021 en 2022 ontwikkeld en uitgevoerd om opnieuw groepen te interesseren naar het centrum voor prentkunst te komen.

Project 3

Siemen Dijkstra-tentoonstelling samen met Fondation Custodia Parijs.

In samenwerking met de Fondation Custodia Parijs werd een tentoonstelling samengesteld met kleurenhoutsnedes, aquarellen en tekeningen van de kunstenaar **Siemen Dijkstra** uit Dwingeloo. Bij de tentoonstelling verscheen een groot boek geschreven door Gijsbert van der Wal. Een delegatie van Nobilis maakte op vrijdag 14 februari de opening met 900 gasten in Parijs mee. De eerste drie weken 6.000 bezoekers. Daarna ging alles achter slot en grendel; ook de bruiklenen verstrekt door Stichting Nobilis. Het museum in Parijs ging veel later open en zij wilden daarna graag een verlenging. Pas eind september zou alles terugkeren naar Nederland. Toch heeft de Stichting Nobilis op de afgesproken datum (zaterdag 13 juni 2020) een nieuwe Siemen Dijkstra tentoonstelling kunnen openen.

Met grote vaart en veel inzet werd dus een hele nieuwe Siemen Dijkstra-tentoonstelling gemaakt o.a. met het werk dat met hulp van uw subsidietoekenning in begin 2020 gekocht werd. Die aankoop bestond uit 48 aquarellen en tekeningen van Siemen Dijkstra uit de nalatenschap van Joop Nieuwstraten, de vroegere directeur van de RKD Den Haag (Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie). Een collectie die heel representatief is voor het werk van Dijkstra. Alle tekentechnieken die hij toepaste zijn er te zien, maar ook alle onderwerpen en thema's in zijn werk. En dat verspreid over alle jaren dat hij heeft gewerkt. Het werk met met spoed in zuurvrij passepartout gezet door Lijstenmaker Beikes en Van Vliet in Groningen. Siemen Dijkstra leverde veertig prenten aan en er werd prentwerk van Dijkstra uit de Nobilis-collectie gehaald. Verder werd de tentoonstelling in Fochteloo aangevuld met werk van Elysia Verhoeven (keramiek). Het resulteerde ook in de verschijning van een nieuw Nobilis-boek, dat op 12 december 2020 verscheen met alle aangekochte werken afgebeeld (zie bijlage). De gemeente en de provincie worden uiteraard vermeld in het boek.

De goede samenwerking resulteerde ook in een toezegging van Siemen Dijkstra dat hij zelf nog een schenking van prenten wil doen aan de Stichting Nobilis.

Project 4

Prentkunst in en om Zutphen. Door de tijdelijke sluiting in Fochteloo werd de tentoonstelling eerst in Zutphen in Dat Bolwerck getoond. Het werd een groot succes qua bezoekersaantallen. De opening werd verricht door wethouder M. van den Broeke van de gemeente Zutphen. Naast werk van nu nog werkzame kunstenaars werd ook gebruik gemaakt van de Nobilis-collectie. Met werk van o.a. Peter Kooij, Linde Leijh, Cees Andriessen, Sandra van de Griendt, Camiel Andriessen, Peter Kalkowsky en Wim van der Meij. Uit de Nobilis-collectie werd werk getoond van Jeanne Bieruma-Oosting, Ank Spronk-Feenstra, Charles Behrens en werk uit de schenking Chris en Tonneke Schriks.

De tentoonstelling werd begeleid met een prachtige Nobilis-catalogus (zie bijlage) in samenwerking met het tijdschrift *Grafiekwereld*. De tentoonstelling is met enige vertraging op 24 april 2021 geopend in Fochteloo. Naast bovengenoemde kunstenaars is de tentoonstelling aangevuld met werk van de bekende Jan Mankes en met Zutphen-prenten uit de collectie Bozana Milec, die aan de bekendste grafici in Nederland opdracht gaf voor het maken van een grote, vrije prent in een oplage van 25 exemplaren.

Project 5

De tentoonstelling van **Herman Gordijn** wordt doorgeschoven naar 2020. Al het werk voor de publicatie is ondertussen gefotografeerd. Overwogen wordt om niet een cahier te maken van 48 pagina's maar een boek van 144 pagina's.

Project 6

Zes Noordelijke Grafici. Deze samenwerkingstentoonstelling met Pictura Groningen en CBK Emmen kon doorgang vinden. Twee kunstenaars uit Oldeberkoop namen delen: **Peter Hiemstra** en **Christiaan Kuitwaard**. Bij de tentoonstelling verscheen een prachtige grafiekmap. Naast prenten ook gedichten. De opening vond plaats met alleen de deelnemende kunstenaars en dichters en het bestuur van de Stichting Nobilis.

Project 7

Het werk van **Tom Thijsse** werd deels in passepartout gezet. Maar er kwam in 2020 nog een schenking van 300 kleurenhoutsneden van zijn hand. Het wachten is nog op 400 kleinere zwart-wit lino's.

Algemeen

Het bestuur van de Stichting Nobilis heeft in het voorjaar een subsidie-aanvraag ingediend bij de provincie Friesland in het kader van de nieuwe museum-nota, daartoe heeft het bestuur veel tijd besteed aan het schrijven van een inhoudelijk meerjarenplan en een meerjarenbegroting.

Helaas werd de aanvraag niet gehonoreerd. Onlangs werd de uitslag bekend van het ingediende bezwaar. De commissie heeft het bezwaar afgewezen, maar heeft het College van Gedeputeerde Staten erop gewezen dat nader overleg tussen Stichting Nobilis en provincie Friesland gewenst is.

Publiciteit

Er is veel publiciteit geweest in 2020 over de activiteiten van de Stichting Nobilis. Met regelmaat grote artikelen in de Nieuwe Ooststellingwerver, de Leeuwarder Courant en het Dagblad van het Noorden. De gemeente Ooststellingwerf en de provincie Fryslân zijn vermeld.

Vrijwilligers

De 27 vrijwilligers zijn door de corona-maatregelen minder ingezet. Toch heeft iedereen zich opnieuw aangemeld zodra het centrum in 2021 weer open mag. Het centrum is al vijf maanden gesloten.

Nationale ambitie

De nationale ambitie wordt waar gemaakt. Stichting Nobilis is de vijfde deelnemer in een groot landelijk tentoonstellingsproject rondom de verschijning van de biografie van Jeanne Bieruma Oosting door dr. Jolande Withuis. Naast een tentoonstelling in het centrum voor prentkunst in Fochteloo is er een tentoonstelling in het Museum Belvedere Oranjewoud in 2021 en in musea in Zutphen, Maassluis en Almen. De vijf tentoonstellingen hebben elk een eigen invalshoek, er wordt een landelijk pr-campagne gevoerd en is er een uitgebreid randprogramma.

Vanaf de herfst van 2020 wordt er dus volop vergaderd en zijn de voorbereidingen ondertussen volop gaande. De Stichting Nobilis geeft een eigen catalogus uit bij de tentoonstelling in Fochteloo.

In maart 2020 is er een samenwerking met Museum Drachten en de Sierd Geertsma Stichting voor de Sierd Geertsma tentoonstelling in 2021 opgestart. Twee tentoonstellingen: in Museum Drachten en in het centrum voor prentkunst in Fochteloo. Stichting Nobilis gaat een flink boek uitgeven bij beide tentoonstellingen. Ook de medewerking van het Fries Museum voor het boek werd verkregen.